

Войдите вірны до воскресіня

Миць смерти уж веце не способна тримати людей, бо Христос зышов порозбивати і розметати ей силы.* Звязує ся царьство смерти,* пророкы ся єдинодушно радують.* Говорять: „Появив ся віруючым Спаситель. ** Войдите вірны до воскресіня». (Кондак, гол.7)*

Тяжко є неприготовленому людському сердцю прияти тайнство терпіня, смерти і воскресіня Божого Сына. Церьков ся нам тоты правды христіанської віры намагать одкрыти через слово і символіку богослужебных обрядів Страстного тыждня. Дванадцять страстных евангелій мапує історичны факты трагічного процесу. Но мапує і вшыткы ёго псіхічны реалности. Кажде слово ці гесто, напр. Юды Іскаріотського, апостола Петра, Пілата, архіереїв, вояків і інших, одкрывать душевне розположіня участников процесу: ВІРИТИ? НЕ ВІРИТИ?

Хто не був способный войти до терпіня і смерти Ісуса Христа, не був способный войти ани до ёго воскресіня.

Слова тропаря *Войдите вірны до воскресіня* Церьков адресує нам. Є то запрошіня до нового жывота в Христови, запрошіня до ёго світла славы, до вічної радости, до повного познання правды.

Песімізм смерти, закодованый в генетіці людського роду од ёго прапочатку, Христос переміг своєв смертєв. А буде перемагати до кінця віків, бо на світ пришов зато, жебы вшыткы, котры в нєго увірять мали жывот, а „мали го пребогато“.

Апостолы по Христовій смерти упали до песімізму віры. Сховали ся, счезли з очей світа... Но надія в них не цалком умерла, а зато ся зышли в домі тайной вечері і чекали што буде дале. А зробили добрі, бо через Христове „Мір вам“ вошли до воскресіня.

Іншы двома ученицы утікали з Єрусалима до Емауз. Но як Христос, котрый ся к ним придав на дорогі, їв з нима і ламав перед нима хліб, спознали го і вошли до воскресіня.

Песіміста Тома апостол не вірив, же Христос воскрес.

Но як вложив свої пальці до його ран, увірив і вошов до воскресіня.

В давніших часах ем познав учителя, котрый своїм штудентам вывертав віру в Христа. Пересвідчовав їх, же Христос був жыдівський сектаре – Есен, же по смерти го украли з гроба а подля звычайу секты му одрубали голову і сховали в Єрусалимі, же коло року 1200 Христову голову нашли темпларі ...

Пана учителя ем особно спознав на комашнях ёго отця. Пожычів ем му книгу од Генрія Лубака *Запас з Богом*. Пан учитель увірив в Христа а штудентам ся оправдав. Вошов до воскресіня.

Легко є людському сердцю прияти тайнство терпіня, смерти і воскресіня Божого Сына, кідь є на то приготовлене...

Красны пасхалны свята пережываны в світлі воскресшого Господа жычїть читателям Народных новинок **Христос воскрес!**

о. Франтішек КРАЙНЯК,
грекокатолицькый священник, Камюнка

Перша доцентка про русиньскый язык

• 25. марець 2010 є визначным днём нелем про директорку Інштїтуту русиньского языка і культуры Пряшівской універзїты в Пряшові – ПгДр. Анну ПЛІШКОВУ, ПгД., але і про Русинів Словакїї, бо в тот день на Філозофічній факултї Універзїты Коменського у Братїславі як перша ся габілітовала на доцентку в одборі славянськы языкы і літературы із замірянём на русиньскый язык. Ёй габілітачнов роботов была монографія „Language and identity: South Carpathian Rusyns“ (Язык і народна ідентїта: южнокарпатськы Русины) (New York: Columbia University Press, 2009)). Тоту радостну справу ознамила участником 7. семінаря карпаторусиністїкы на Пряшівській універзїті і передала їй букету ей колегыня ПгДр. К. Копорова (справа). **ГРАТУЛУЄМЕ!**

Фотка: П. Крайняк, мол.

Дорогы братя і сестры!

Дні найвекшого свята в році – Воскресіня Господа нашого Ісуса Христа суть про каждого віруючого христїана барз радостны. Тадь Христос своєв смертєв на хрестї звітязїє над смертєв і грїхом цілого людства. Смертєв смерть переміг. Тым, же встав з мертвых, як співаме на пасхалній утрениї: отворив нам райскы двері.

Знаме собі представити, што то є про запертого, кідь му отворять двері і може спокійно выйти на слободу. Є то наповніня надїї, оптїмізм і радость з далшого жывота. Христовым Воскресїнем ся нам тыж отворили двері до вічного жывота. Але так як чоловік запертый у містности, кідь хоче жыти слободно, мусить про то зробити потребны крокы, абы вышов до вольного простору, так і мы, кідь хочеме вступити до Божого кралєвства, мусиме зробити крокы, одыйти

із темного місця і ставу нашого грїху. Отворены двері вічного жывота про чоловіка мають вызнам тогды, кідь одступить од грїха, в яким жыє. Зато покаяня є неминуче. І тоты святкы Христового Воскресіня будуть мати про наш духовный жывот основный вызнам лем тогды, кідь будеме хотїти жыти новым жывотом у Христі. Кідь ся облечеме до Христа і будеме крачати по дорозі освітленїй Христовым Евангелїєм правды.

Христос Воскресе!

Вічний жывот нам Христос дає задарьмо. Не за нашы заслугы, але за Ёго любов, котров нас захранив своєв смертєв на хрестї. Нам стаць лем хотїти жыти ведно з Христом в єднотї і любви.

Задумайме ся над тов правдов, над тым великым даром. Сьме схопны о тім думати? Кідь гей, потїм Христове Воскресіня будеме розумїти нелем так, же ціла наша сполчность жыє у святочнім дусї з богато наложеным столом, або красныма богослужебныма піснями в храмі, але в першїм рядї своєв душов. Кідь у сполупраці з Христом приймеме Ёго любов, перемажеме свое покушіня і будеме хотїти жыти в споїну лем з Ним.

Попробуйме так роздумовати і отворьте двері свого сердца Христови, Котрый на них клопцать. Потїм увидиме, же Христове воскресіня буде праздником праздників і торжеством торжествах нелем в богослужебных текстах, але і в наших сердцах.

Да благословить Вас воскресшый Господь.

Христос Воскресе! Во істину Воскресе!

Прот. Мілан ГЕРКА,
православный священник

15. роковины, 7. семінар, 100. публікація

31. марца 2010 у засїдалні Ректорату Пряшівской універзїты (ПУ) в Пряшові ся одбыв **семый научный семінар карпаторусиністїкы**, яким ся отворив другый річник научных семінарів, організованих Інштїтутом русиньского языка і культуры (ІРЯК)ПУ. В порівнаню з минулыма, семый семінар був шпецїфічний своєв структуров і кількостєв главных організаторів, якими окрем ІРЯК ПУ были: обчанське здружіня Русин і Народны новинкы, Споллок русиньскых писателїв Словеньска і СНМ – Музей русиньской культуры в Пряшові. Было то детерміноване основнов тематиков семінаря із замірянём на: **15. роковины кодїфікації русиньского списовного языка на Словеньску і виданя 100. книжки в русиньскім языку редакціов**

Русин і Народны новинкы. В першїй части семінаря, присвяченїй юбілею кодїфікації языка, выступили директорка ІРЯК ПУ в Пряшові – ПгДр. Анна Плішкова, ПгД. з рефератом **15 років русиньского списовного языка на Словеньску**, в котрім ся сконцентровала на проблематїку вжываня списовного языка в різних сферах жывота Русинів на Словеньску. Спомянула, же: „Вертаючі ся до нашой недавной, выше 20 років старой історїї сперед рока 1989, кодїфікація русиньского языка была лем фікціов, котра ся до нашого народностного контексту вертала як комета – лем в політично слободніших часах. Не быти Новембра 1989, може фікціов бы зістала і про далшы генерації Русинів, предкы котрых внаслідку обективных, але часто

і субективных факторів понад 300 років старый вопрос списовного языка не были способны вирішыти, хоць не мож повісти, же ниякы снагы не розвинули... Положены основны лїнгвістїчної роботы над русиньскым языком зачатком 90-ых років 20. ст. принесли плоды нелем в подобї кодїфікації русиньского языка на Словеньску, але наслідно в ёго реалїзації в різних сферах русиньского народностного жывота... 15-річний період назначів, до якої міры є тот жывий організм зрілый стати ся основным інструментом комунікації... як і то, до якої міры суть Русины зрілым народом акцептовати факт екзїстенції свого списовного языка...“

Другый реферуючїй, доц. ПгДр. Василь Ябур, к. н., єден з главных (Продовжіня на 2. стор.)

• Учасніцы 7. семінара карпаторусиністыкі і ослав выдання 100. книжки приправленой редакціов Русин і Народны новинки: (зліва) ПаеДр. М. Гайдош, к. н., Мгр. Ю. Харитун, Інж. І. Ількович, ПгДр. С. Конечні, к. н., Мгр. Г. Бескид, Ш. Смолей, Мгр. Я. Гриб, О. Кудзей зо женов, ПгДр. М. Ксеняк, ПгДр. К. Копорова, ПгДр. М. Мальцовска, Мгр. Т. Латтова і студэнты русиньского языка – М. Павліч і А. Галова. Фоткы: П. Крайняк, мол.

15. роковины, 7. семінар, 100. публікація

(Закінчїня із 1. стор.)

кодифікаторів русиньского языка на Словеньску, выступив на тему **К проблемам кодифікації русиньского языка**. В рамках нёй росповів тыж о нелегких зачатках процесу кодифікації языка, о самотнім актї выголошіня кодифікації в Братіславі і тісно по нїм, як і о найголовнішых проблемах, із якими ся стрічає в процесі вживаня списовного языка. Підкреслив, же „маме ту раз кодифікованый русиньский списовный язык, так бы го мали дотримовати вшыткы писателї, публіцісты і во вшыткых русиньских інштитуціях, бо інакше наставать хаос і кодифікація єднотной нормы русиньского языка не мала і не мать змысел...“ Спомянув і то, же „язык є живый организм і все ся розвивать, нігда то не є закінченый процес, также, што ся в практиці не уйме, поступно ся може змінити, хоць зміны не є вгодне робити барз часто...“

В другій часті семінара, присвяченій выданю 100. книжки приправленой на выдання редакціов Русин і Народны новинки, выступив наперед шеф-ректор той редакції, Мгр. Александр Зозуляк, котрый, окрем іншого, повів, же: „Днесь сьме ся ту зышли, жебы сьме скромно осливили, сміло мож повісти – найвызначнішу подію Русинів на Словеньску в 20. сторочу – кодифікацію русиньского списовного языка, котрого 15. роковины собі припоминає. Зышли сьме ся і зато, жебы сьме осливили выдання 100. книжки, яка вышла спід рук редакторів Русина і Народных новинок...“ У тій звязи ся треба похвалити нелем стов книжков, котру на выдання приправила редакція од року 1992, але і тым, же ведно з далшыма інштитуціями было од року 1989 выданых до 140 русиньских публікацій. Треба ся похвалити і трёма далшыма книжками, які выдало в р. 2009 обчанське здружїня Русин і Народны новинки, які шестёма минулорічними книжками, котры выдали далшы три русиньскы організації і інштитуції. Наконєць свого выступу підкреслив: „Книжок по русиньскы было выданых і выдавать ся дость, але мер-

зить нас, же бівша часть молодой генерації уж не знает азбуку, также не знает собі ани русиньскы книжки прочитати а учебники схосновати...“ (Цїлый выступ опублікуєме в будучім числі НН.)

В рамках далшой часті семінара, яков была презентация публікацій выданых в році 2009, з анотаціями окремых книжок выступили: ПгДр. М. Мальцовска (*Русалка*, зоставителька А. Плішкова, *Світла і тїні Василя Зозуляка*, зост. А. Зозуляк), Мгр. Г. Бескид (*Капітолы з історії Русинів на Словеньску*, автор Станіслав Конечні), ПгДр. К. Копорова (*Байка-рєвы думы*, автор Осиф Кудзей), Мгр. Теодосія Латтова і Мгр. Ян Гриб (*Нагода або судьба*, автор Штефан Смолей), ПгДр. О. Глосікова, др. н. (*Жменї родной землі і Ozveny*, автор Миколай Ксеняк), ПгДр. С. Конечні, к. н. (*Николай Бескид як субект і обект історіографії*, зост. Гавриіл Бескид) і Мгр. А. Зозуляк (*100 вызначных Русинів очами сучасників, II. часть*, зост. Марія Мальцовска і кол.).

Окрем становленого програму, частєв семінара было єдно несподіваня з ініціативы асистенткы ІРЯК ПУ, ПгДр. К. Копоровой, яка перед публікатором заградувала свой колегынї А. Плішквой к успішній габілітації на доцентку в одборї славянскы языки і літературы із замірянєм на русиньский язык, яка ся одбыла 25. марца 2010 на Філософичній факулті Універзіты Коменського в Братіславі. Мож повісти, же і то є єден з успіхів русиньского руху по році 1989 і красний дарунок ку 15. роковинам святочного выголошіня кодифікації русиньского списовного языка на Словеньску.

Выдарена акція ся скінчила автограміадов участных авторів і зоставителів презентованых книжок, выданых в р. 2009, і малым погощїнєм, приправлєным колективом ІРЯК ПУ і панї Аннов Кудзеєвов, женов Осифа Кудзея з Нягова, котра принесла зо собов смачны печены пироги і двоїты закручаники. Потїшыло нас, же на акцію пришли і сучасны студэнты русиньского языка Пряшівской універзіты.

-аз-

СВІТЛА І ТІНІ

(Презентация книжки Світла і тїні Василя Зозуляка ПгДр. Марієв МАЛЬЦОВСКОВ на 7. семінарі карпаторусиністыкі, Пряшів, 31. марца 2010.)

Особность Василя Зозуляка належить к оригінальным зъявам повойного русиньского літературно-культурного, але і сполоченьско-політичного жывота Русинів на выходнім Словеньску і на Підкарпатю. Як Русин, родак із Чертіжного, Міджілабірського окресу, був єдным із закладателів українського видавательского, музейного і фестивального діла Русинів на Словеньску. Ёго участь в чертіжнянько-габурьскім бунті, ёго страстны студентскы роки, роки учітелєваня на Підкарпатю і на Выходнім Словеньску міджі Русинами, участь в партізаньскім одбою, повойновы події, будованя войнов зніщеного краю, колективізація, морално-етичны проблемы людей – тото вшытко ся одбило в ёго богатій драматичній, але главно в прозаичній творбі. Треба повісти, же за еры ёго шефованя Одділіня українской літературы Словеньского видаательства красной літературы в Пряшові выдавало по 15 книжок красной літературы на рік. В тім часі выходять дві збіркы поезій І. Маціньского *Белые облака* і Федора Лазорика *Слово гнаних і голодных*. В тім списку вызначне передне місто має сам продуктивний автор. Писав по російскы, по українскы, а на схылї свого жывота і по русиньскы. Знамы суть ёго *Одноактные пьесы*,¹ роман-трилогія *Нескорені*,² короткы прозаичны творы находиме в таких збірках, як: *Буває і так*,³ *Світло і тїні*.⁴ Першыи стишок *Слезы* му вышов в 1936 році в *Земледельческом союзе*, а перше повіданя *Сон-трава* ся стало основов повістї *В кровавом тумане*.⁵ У вісемдесятих роках 20. ст. выдав такы творы, як: *Метаморфози*,⁶ *Не глядячи на семафори*,⁷ *За чисте небо*,⁸ *Хмари і зорі над Бескидом*⁹ і іншы.

У свойой автобіографії *Як я почав і чому пишу* находиме такы одповідї: „Мої родны і я были сьме скривавлены у знамім чертіжняньско-габурьскім бунті в 1935 році і в антифашистичных боях. А тот зародок, який треба поважовати за основу таланту, то моє походжїня, тужба за слободов у моїх попередників і соотчизників, їх одвічний бой за соціалне ослободжїня, культурный розвой, змысел про красу зроджений в прекрасній природі приповідковой лабірьской долины, были подля мене, главными факторами того, же я уж од дїтських років ся так вырыває ку світлу знань.“¹⁰ А чом я писав? – просить ся автор на іншій містї. І одповідать вопросами: „А чом родить жена, котра носить під сердцїем нового чоловіка? А чом ся пне, як уже єм спомянув, насїня к сонцю?“¹¹

Якраз споминану автобіографію Василя Зозуляка находиме і в ту презентованій книжці зоставителя – ёго сына Александра Зозуляка, який у видавательстві Русин і Народны новинки приготувив книжку *Світла і тїні Василя Зозуляка*, поскладуючі ей з добовых статей зо зборників у перекладї на русиньский язык з українського. Зоставитель ся, главно операв на зборник статей, який вышов під назвов *Василь Зозуляк* к ёго 70-ці в Научно-популярній бібліотеці ЦК КСУТ, у Пряшові в 1970 р.

Дану автобіографію поважуєме за найліпший матеріал в цілій книжці, бо одбивать добу, в котрій жив і творив Василь Зозуляк, обсягує много фактів з ёго жывота, але і соціално-культурны і сполоченьско-історичны процеси передвойновых і войновых часів на території выходного Словеньска і Підкарпатя. Интересны суть описы з ёго дїтства в Чертіжнім, ёго студентскы роки, ёго втіканя з Підкарпатя, кідь Мадыре окуповали край, ёго участь в партізаньском одбою. Автор писав щїро, емоцінално, під впливом того, што пережив. Не менше щїра є сповідь ёго дївки, писателькы і публіцісткы Магдалены Лаврінцової-Зозулякової, яка написала о своїм нянькови як о учітелєви-протифашистськім боєвникови. Михайло Роман пише о животї і творчости Василя Зозуляка, Федор Ковач оцінює прозовы творы писателя, повістї, роман *Нескорені*, Ілля Галайда через

• Главны рефераты на 7. семінарі карпаторусиністікы, присвяченім 15. роковинам кодифікації русиньского списовного языка на Словеньску, мали: (зліва) доц. ПгДр. А. Плішкова, ПгД. і доц. ПгДр. В. Ябур, к. н. В рамках святкованя 100. публікації приправленої редакціей Русин і Народны новинки на выданя выступив шефредактор, Мгр. А. Зозуляк. Выступліня собі з интересом послушали окрем інших Інж. І. Фріцький, МУДр. А. Бандура, проф. ПгДр. С. Мозер, ПгД. із Віденьской універзіты і Бц. З. Джупінкова. Фоткы: П. Крайняк, мол.

ВАСИЛЯ ЗОЗУЛЯКА

прізму родного села писателя задумує ся над ёго творбов. Авторами статей суть дале Юрій Дацко, Федор Іванчов, а Зузана Джупінкова публікує бібліографію о животі і творчости Василя Зозуляка. Книжка обсягує ай бібліографію книжных выдань Василя Зозуляка, образову часть титульных сторінок книжок. Найдеме ту ай урывкы з красной літературы писателя – повідань, роману, пьсы.

Книжка *Світла і тїні Василя Зозуляка* є присвячена сторочніці од народжїня Василя Зозуляка, того писателя, якого сьме особно познали і вдяка якому выросло много авторів писателїв споміджі Русинів Словеньска. Жыв у контроверзній добі а був нєв ай позначений, але нхто не попре ёго заслугы і хотїня выліпшыти живот обычайного чоловіка під Бескідами, скульпурнїти го.

Треба повісти, же едітор, то не мав легке, бо робив з текстами авторів позначеныма добов глубокого соціалізму, нормалізаціі. Было на самім зоставителєви, што там дасть, а што нїт. Часами сьме мали чувство, як кібы на нас дыхала тоталїта, доба фраз, штампів, чорно-біле виджїня світа. З єдной doby были перенесены думкы до днешнєй, а то нам якось не пасовало. Але з другого боку... Така была доба, звыкнеме говорити, а тот книжка є о тій добі. Є то і почливість писателєви і нянькови. І хоць знали бы сьме сі представити репрезентатївнїшу книжку – лем з умелєцьких творів, главно прозовых творів Василя Зозуляка з новыма ілюстраціями. Але то вже, може, задуманя над далшым проєктом...

- 1 Зозуляк, Василий. *Одноактные пьесы*. Пряшів : КСУТ, 1953.
- 2 Зозуляк, Василь. *Нескорені. Роман (Частина перша)*. Пряшів : СПВ, 1962.
- *Нескорені. На руїнах (Книга друга)*. Роман. Пряшів : СПВ, 1973.
- *Нескорені. Відзвук Аврори (Книга третя)*. Пряшів : СПВ, 1973.
- 3 Зозуляк, Василь: *Буває і так. Фейлетони-оповідання-пьяси*. Пряшів : СВХЛ, 1957.
- 4 Зозуляк, Василь: *Світло і тїні. Гуморески, оповідання*. Пряшів : СПВ, 1971.
- 5 Зозуляк, Василий: *В кровавом тумане*. Пряшів : СВХЛ, 1956.
- 6 Зозуляк, Василь: *Метаморфози*. Пряшів : СПВ, 1979.
- 7 Зозуляк, Василь: *Не глядячи на семафори*. Пряшів : СПВ, 1980.
- 8 Зозуляк, Василь: *За чисте небо*. Пряшів : СПВ, 1983.
- 9 Зозуляк, Василь: *Хмари і зорі над Бескидом*. Пряшів : СПВ, 1986.
- 10 Зозуляк, Александер (Ед.): *Світла і тїні Василя Зозуляка*. Пряшів: Русин і Народны новинки, 2009, с. 6.
- 11 Тамже, с. 12.

ПОЗВАНЯ

Інштїтут русиньского языка і културы Пряшівской універзіты в Пряшові
Вас позывать на

8. научный семінар карпаторусиністікы,

якый буде 21. апріля 2010 о 14.00 год.

в засідалні Ректорату ПУ, Нам. легіонарїв 3, 1. шток, ч. дв. 21.

З лекціов на тему

Традіція автономії на Підкарпатській Русі (Закарпатю)

выступить історїк, професор Торонтської універзіты в Канаді,

Др. Павел Роберт Магочій.

В програмі семінаря буде і презентація найновшых выдань з карпаторусиністікы.

20-річний юбілей Русиньской оброды

25. марца 2010 ославили Русины на Словеньску 20-річний юбілей заложїня першой їх културно-народностной організації по р. 1989 в тогдышній Чесько-Словеньській федератївній републіці, днесь у Словеньській републіці – Русиньской оброды (РО).

25. марца 1990 у Міджілабірцях одбыла ся закладательска громада Русиньской оброды (днесь Русиньской оброды на Словеньску). Єден із закладателїв і предсєдїв Русиньской оброды, Александер Франко, заспоминав на час єй заложїня так: „Др. М. Турок-Гетеш быв директором Містьского културно-освітного центра в Міджілабірцях а там ся зачали сходити люде, котры ся найвеце подїляли на пізнішїм заложїню РО. Было їх велє, но спомяну холем дакілько мен, як: Е. Ґалишин, А. Владыкова, О. Грамата, М. Калиняк, М. Бицко, П. Фецура, В. Бородачова, М. Хахаляк, Л. Рогач, о. Ф. Крайняк, В. Варян, О. Гучко, Я. Бака, М. Харїтун, А. Зозуляк, В. Гмітерко, Ш. Бунґанїч, С. Сметанка, В. Гошанїй, І. Бандурїч, Ф. Віцо і многы інші...”

Вдяка їм і далшым русиньским активїстам, же vznikла наша перша русиньска організація, котра зограла вызначну роль у русиньскім русї а єй работа слїдна міджі Русинами і днесь! (*Шыршу статю к юбілею РОС опублікуєме в далшїм чїслї новинок.*)

-а3-

Публікація значного вызнаму

(Выступ А. Зозуляка на 7. семінарі карпаторусиністікы о публікації 100. вызнамных Русинїв очами сучасникїв, II. часть, Пряшів, 31. марца 2010.)

Так бы сьме могли назвати II. часть книжки зо серії 100 вызнамных Русинїв очами сучасникїв, котра вышла в році 2009 (самособов, то саме ся тыкать і першой части, котра вышла в році 2007).

В анотованїх публікації суть нарисы о 25 особностях Русинїв, міджі котрыма суть великаны з минулости, якнаприклад Анатолїй Кралицький, Михайло Лучкай і Юлія Ставровскый-Попрадод, потїм вызначны научны працювнїцы, церьковны дїятелї, літераторы і представителї з інших сфер уменя з недавной минулости: Михайло Гиряк, Василь Зозуляк, Іван Киндя, Митрополита Лавр (Василь Шкурла), Владыка Николай (Николай Коцвар), Меланія Немцова, Николай Ляш, Франтїшек Гїбала ці Штефан Біттнер. Суть ту і вызначны особности сучасности: бывшы геречкы ТАД-у Анна Біттнерова і Марія Корбова, герець того театру Ігор Латта, бывша солїстка ПУНА Марія Мачошкова (котра, 30. марца 2010, ославила свій красный округлый юбілей – сімдесятку), автор переважной части русиньских учебникїв про основны школы – Ян Гриб, оперна співачка Анна Старостова, писателї Николай Ксеняк, Штефан Сухый і Марія Мальцовска, доктор-педіатер і русиньский активїста Василь Янко, як і русиньский філантроп Штефан Чепа з Торонта, котрый, окрем іншого, фінанцує Премію А. Духновїча за русиньску літературу, яков были оцінены і троє з высше уведжєных писателїв.

Як уваджать у вступі до публікації главна зоставительска, ПгДр. Марія Мальцовска: „Русиньский народ є богатый на особности. Высше-спомянуты мена – то лем часть

з великого духовного богатства нашого народу. Каждый із них є ориґинал.“

Авторков переважной части нарисїв є М. Мальцовска, але суть ту і статї од М. Ксеняка, Ф. Данцака, М. Поповїча, М. Лаврінцової, Ю. Матяшовскої, Ю. Панька, А. Плішковой, А. Корнайовой, М. Геркы, Ш. Сухого і А. Зозуляка. Интересным і збогачуючим є то, же авторка к нарисам писателїв придала і короткы урывкы з їх літературной творчости а ку кождей статї были доданы і фотографїчны портреты з архіву, од А. Жїжкы і А. Зозуляка. Обявили ся ту і два аквареловы портреты од Народного умелця України – Василя Скакандїя, а то А. Кралицького і Ш. Чепы.

Выдана книжка є хосеннов про вышиткых Русинїв, но главно про молоду ґенерацію, котра знать азбуку, бо говорить о нашій історїї і сучасности в уціленій єдній публікації, котра бы мала припомочі к активізації возродного процесу Русинїв нелем на Словеньску, мала бы быти якымсь компасом при найблизшїм списованю людеїв в роках 2011 – 2012 в окремых країнах, де концентровано жыють Русины. Самособов, же II. часть той публікації, подобно як і I. часть, мають послужыти главно дома, на Словеньку, де бы могла быти і доповнюючим учебным текстом про школярїв, котры ся учать русиньский язык, таксамо і книжка *Капітолы з історїей Русинїв на Словеньску* ПгДр. Станїслава Конечного, к. н. Вірю тыж, же обидві спомянуты публікації, ведно з далшыма, будуть добрыма дарунками про тых, што пришли на нашу днешню акцію.

• 30. марта 2010 в СНМ – Музею русиньской культуры в Пряшове была вернисаж выставки Великдень у Русинів, на якій ся зышло много знамых людей, яких привітала директорка музею, ПгДр. О. Глосікова, др. н. Она заградувала і ту притомній нашій популярній співакці русиньских народных співанок – Марії Мачошквій, котра праві в тот день славила свою сімдесятку. Фоткы: архів МРК

Діскредітація голосу русиньских грекокатоликів на Крестопоклонну неділю 7. марта 2010

В юну 2010 ся на Словенську одбудуть парламентны вольбы. Уж сьме звыкнути, же кажды штири роки праві в тот передволебный час єднотливы політичны партії боюють о голосы волічів, а то нелем з позітивным програмом до будучности, але і неґативнов діскредітаціов політичных противників. В демократічных сістемах все єстуть два протиполы – владна коаліція і опозиція, котры мають своє заступліня в парламенті, де ся о вшыткім демократічно голосує.

В церьковнім жывоті є то але інакше. Ту не є демокрація, але монархія. Люде сі не выбирают священників, священники сі не выбирают єпископів... Сістема є така, же папа (в припадї католицькой церькви римський папа) менує єпископів, котры наслідно установлюють священників. На челі католицькой церькви стоїть сам Господь Ісус Христос, а видимов главов католицькой церькви на землі є папа римський.

В церькви нїт коаліції (як в припадї влады) і опозиції (котра владу непєрестанно демократічно критікує). В церькви, заложеній на монархістичній сістемі єствованя, вірники мають слухати своїх священників, а тоты зась своих єпископів і давати їм належну честь.

На Словенську ся але монархістична сістема грекокатолицькой церькви зловжывать. Так Русинам-грекокатоликам на Словенську папа римський, котрый є латиньского обряду, меновав за єпископів Словаків – сучасного митрополиту, єзуїту, Ёго Преосвященство ТгДр. Яна Бабяка, ПгД. (Пряшів), редемпторісту, Ёго Преосвященство Мілана Хаутура (Кошіці) і Ёго Преосвященство Петра Руснака (Братіслава). Вшыткы трєме ведуть пасторацію міджі своїма вірниками в словенчині, хоць

єдна четвертина тых вірників при списованю людей в році 2001 собі увела як свій материньский язык – русиньский.

Чом така іґнорація к русиньским вірникам? Прото, бо никотрый Русин не є римокатоликом, а докы буде Русином, нїгда ся ним ани не стане. Зато ся на Словенську од року 1968 (коли была зновуобновлена грекокатолицька церьков) реалізує тенденція денационалізації Русинів. Зато папа римський менує таких єпископів, котры не чують голос Русинів і не хотять вылагодити їх жаддостям.

В послідніх місяцях ся на сторінках русиньской пресы *Народны новинки* і *InfoРусин* публікувало дакілько статей о ліквідації русиньских грекокатоликів на Словенську грекокатолицькыма єпископами. Векшына з тых статей была з пера василіана, о. Йосафата Владіміра Тімковіча (Култ і культура суть узко звязаны. Ін *InfoРусин*, 10/2009, В папській булі суть кламства?! Ін *Народны новинки*, 35-36/2009, Подія тисячроча – выданя комплетного Єванґелія по русиньскы (Тетраєванґеліє вышло в кодифікованім русиньскім языку і выдав го не Пряшівський грекокатолицький єпископський уряд, як бы то мало быти, але Світовий конґрес Русинів). Ін *Народны новинки*, 39-40/2009, Русины на Словенську – другорядны обчане?! Ін *Народны новинки*, 41-42/2009, Девята ургенція одповіді у Владыкы М. Хаутура. Ін *Народны новинки*, 43-44/2009, Мамо, науч мене азбуку. Ін *InfoРусин*, 22/2009, Шкандал по русиньских селах. Ін *Народны новинки*, 49-52/2009, Василь Гопко то не мав легке. Ін *Народны новинки*, 1-4/2010, Кошіцькы Русины – де ідете? Ін *Народны новинки*, 9-10/2010.

В церькви не сміє быти нияка опозиція. І так, кідь папа римський завтра (хоць і в розопрі з науков Ісуса Хріста) прикаже грекокатоликам, жебы перешли на латиньский обряд, так мають перейти. Нияка діскузія ся не допущать. А што, кідь ся озве даякый несмілый голос? Треба го умовчати. А як ся то дасть? Треба го здіскредітовати в очах вірників.

Так ся стало, же в середині Великого посту, на Крестопоклонну неділю, 7. марта 2010, дав кошіцький грекокатолицький єпископ, редемпторіста Мілан Хаутур, читати по своїх церьквах (а то докінця намісто божой проповіді!) *Пастырський лист к сітуації суспендованых князів*. Цільый лист говорить о сітуації екскомунікованого і суспендованого о. Ільї Догнала, ЧССВ, і о таксамо екскомунікованых і суспендованых священниках, котры служать на Україні в Підгірцях і на Словенську в Ярку коло Нітры. Тоты священники основали нову церьков, тзв. *Правовірну українську грекокатолицьку церьков* і зберають підписы на єй реґістрацію на Україні, в Чехах і на Словенську. В середині листу ся але з нічого ніч говорить о отцях василіанах в Кошіцях (Йосафатови Владімірови Тімковічови, ЧССВ, і Гораздови Андрієви Тімковічови, ЧССВ), котры, подля пастырського листу діють на Словенську дештруктівно. Єпископ Мілан Хаутур без будьякой конкретной причіны замішав до листу отців Тімковічовых, жебы їх морально здіскредітовав. Помішав їх зо священниками-єпископами Догналовцями, котры закладають нову церьков...

Єпископ редемпторіста Мілан Хаутур тым несвідомо зробив і з отців Тімковічовых барз подобных (преподобных) самому Ісусови Хрістови, бо дашто подобне ся стало і перед дватісяч роками, коли Хрістовы ненавістници дали роспяти невинного Ісуса Хріста на Голґоті в Єрусалимі міджі двох врагів і збойників. Каждый, хто переходив коло них, мав знати, же Ісус Христос є найвекшым збойником і врагом, бо інакше бы го не дали роспяти міджі двома лотрами... Таксамо єпископ Мілан Хаутур, котрый іґнорує 1 500 русиньских грекокатоликів в Кошіцях (позерай статью Кошіцькы Русины – де ідете?) у своїм пастырськым листі роспав невинных отців Тімковічовых з тым, же проти них ніч конкретного не увів, але помішав їх з провинями, котры зробили отці Догналовці на Україні і в Ярку коло Нітры на Словенську.

Владыка Мілан Хаутур зловжыв свій пастырський уряд на очорніня о. Йосафата Владіміра Тімковіча, ЧССВ, зато же публікував высше уведжены статі в *Народных новинках* і *InfoРусині* і „приліпив“ к нєму абсолютно невинного єго брата, о. Горазда Андрія Тімковіча, ЧССВ. Намісто того, жебы владыка Мілан Хаутур реаґовав в даных новинках даяков протистатєв, знижыв ся к skutку недостойному нелем єпископа, але ани обычного хрістіана – знижыв ся к нехрістіаньскому очорніню по вшыткых церьквах Кошіцькой грекокатолицькой єпархії, а то докінця намісто святой проповіді на Крестопоклонну неділю.

П.С.: Пастырський лист собі можете стягнути на www.spravy.narod.ru о. Йосафат Владімір ТІМКОВІЧ, Кошіці

НАРОДНЫ НОВИНКИ

Выдавать Русин і Народны новинки. Реалізоване з фінанчнов підпоров Міністерства культуры СР – програм Култура народностных меншын 2010. Шефредактор: Мґр. Александер ЗОЗУЛЯК, редакторкы: ПгДр. Кветослава КОПОРОВА, ПгДр. Марія МАЛЬЦОВСКА, языкова редакторка: ПгДр. Анна ПЛІШКОВА, ПгД. Adresa:

Ľudové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR. Tel.: 051/772 56 29. Реґістрачне ч. EV 327/08, МІС 49 438. Опублікованы погляды дописователів не мусять быти згодні з поглядами редакції.

Адреса новинок на інтернеті: www.rusynacademy.sk, <http://narodny-novynky.presov.sk>, E-mail: rusyn@stonline.sk

Rusín a Ľudové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
D+2
VsRP - 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2